

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20

Ταχ. Κώδικας: 106 82

Πληροφορίες:

Μ. Θυμιανού, τηλ.: 2131322.368

Ε. Λαγουδάκου, τηλ.: 2131322.362

Μ. Τσάλα, τηλ.: 2131322.363

Ε. Τύρου, τηλ.: 2131322.604

Email: atneke@culture.gr

Αθήνα	26/3/2024
Αρ. Πρωτ.:	61651
Αρμόδια:	Εύα Μουστάκα
e-mail:	director@opi.gr legal@opi.gr

**Θέμα: Απάντηση στη με αριθ. πρωτ. 4443/22.4.2024 Ερώτηση του Βουλευτή
κ. Σ. Κουλκουδίνου με Αρ. Φακέλου Ερ. 162**

Σχετικά με τη με αριθ. αριθ. πρωτ. 4443/22.4.2024 Ερώτηση του Βουλευτή κ. Σ. Κουλκουδίνου με Αρ. Φακέλου Ερ. 162, ακολουθεί συνοπτικά η έκθεση των απόψεων του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ) για τα ζητήματα που τίθενται.

Σημειώνεται πως ο ΟΠΙ έχει προβεί σε εκτεταμένη μελέτη επί του ζητήματος και είναι στη διάθεση του ΥΠΠΟ.

Αρχικά επισημαίνεται ότι στο πεδίο της συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων λειτουργούν νομίμως οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης (ΟΣΔ) σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο -Οδηγία (ΕΕ) 2014/26- και τον ν. 4481/2017. Επίσης, δυνάμει του ως άνω νομοθετικού πλαισίου είναι δυνατή η δραστηριοποίηση ανεξαρτήτων οντοτήτων διαχείρισης (ΑΟΔ) εγκατεστημένων είτε στην ελληνική επικράτεια είτε σε κράτος – μέλος της Ε.Ε.. Για τα παραπάνω νομικά πρόσωπα εκδίδεται είτε άδεια του Υπουργού Πολιτισμού είτε διαπιστωτική πράξη αντιστοίχως.

Αναφορικά με τους ΟΣΔ δεν πρόκειται για «εταιρείες» αλλά για αστικούς μη κερδοσκοπικούς συνεταιρισμούς. Στην Ελλάδα, οι οργανισμοί αυτοί λειτουργούν ήδη από το 1997, καθώς τότε χορηγήθηκε η πλειονότητα των σχετικών αδειών. Η λειτουργία τους διέπεται και από το δίκαιο περί συνεταιρισμών, ενώ υπόκεινται σε

καθεστώς ισχυρής εποπτείας και ελέγχου δυνάμει του ν. 4481/2017 έχοντας πληθώρα υποχρεώσεων λογοδοσίας, αναφοράς και διαφάνειας.

Για την ενίσχυση της διαφάνειας και της ενημέρωσης των ενδιαφερομένων, ο ΟΠΙ διατηρεί ειδική ενότητα στην ιστοσελίδα του με όλες τις πληροφορίες που αφορούν στους ΟΣΔ και τις ΑΟΔ που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα (<https://www.opi.gr/osd-aod>), ενώ παράλληλα προβαίνει σε καθημερινή ενημέρωση του κοινού και των χρηστών για τα νομοθετικώς προβλεπόμενα.

Η δημόσια εκτέλεση, η ραδιοτηλεοπτική μετάδοση και οποιαδήποτε χρήση προστατευόμενων έργων εμπίπτει στο **απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα** των δημιουργών – δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων, η οποία **είναι σε κάθε περίπτωση προαιρετική**, προϋποθέτει, προκειμένου να είναι νόμιμη, τη λήψη προηγούμενης άδειας και καταβολής αμοιβής.

Οι ΟΣΔ είναι **υποχρεωμένοι εκ του νόμου και του καταστατικού τους να προβαίνουν σε κάθε εξωδικαστική ή δικαστική ενέργεια για τη διασφάλιση των συμφερόντων και την είσπραξη των αμοιβών των δικαιούχων που εκπροσωπούν.**

Επισημαίνεται ότι η αξίωση αυτή υπόκειται στην παραγραφή των γενικών διατάξεων και συνακόλουθα, εφόσον δεν έχει ληφθεί η προβλεπόμενη από τον νόμο άδεια από τους χρήστες, **οι ΟΣΔ υποχρεούνται** να αναζητήσουν την είσπραξη των αμοιβών και για προγενέστερο χρονικό διάστημα. Ως εκ τούτου **δεν πρόκειται περί «αναδρομικότητας» αλλά περί έγερσης αξίωσης που δεν έχει ακόμα παραγραφεί.**

Εάν οι ΟΣΔ δεν προβούν σε αυτές τις ενέργειες, τότε ελέγχονται για παραβίαση των υποχρεώσεών τους και του πυρήνα και σκοπού της λειτουργίας τους τόσο από τη Γενική Συνέλευση των μελών τους όσο και από το Εποπτικό Συμβούλιο τους.

Ως προς την αναφορά που περιλαμβάνεται στην Ερώτηση ότι «η απαίτηση αυτή δεν συνδέεται με την προϋπόθεση να έχει χρησιμοποιήσει στον χώρο του το ρεπερτόριο που εκπροσωπούν» (οι ΟΣΔ) εικάζεται ότι αφορά στο τεκμήριο εκπροσώπησης που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 7 ν. 4481/2017.¹ Πρόκειται για δικονομικής

¹ «Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης και οι οργανισμοί συλλογικής προστασίας τεκμαίρεται ότι έχουν την αρμοδιότητα διαχείρισης ή προστασίας των δικαιωμάτων επί όλων των έργων ή των αντικειμένων προστασίας ή όλων των δικαιούχων για τα οποία ή για τους οποίους δηλώνουν εγγράφως ότι έχουν μεταβιβαστεί σε αυτούς οι σχετικές εξουσίες ή τα δικαιώματα εύλογης αμοιβής ή ότι καλύπτονται από την πληρεξουσιότητα ή μέσω οποιασδήποτε άλλης συμβατικής συμφωνίας. Εφόσον οργανισμός συλλογικής διαχείρισης που λειτουργεί με άδεια του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, ασκεί δικαιώματα ή αξιώσεις στο πλαίσιο του ν. 2121/1993, τα οποία υπόκεινται σε

ιδίως φύσεως τεκμήριο, το οποίο κρίνεται ανά περίπτωση από τους δικαστές με τη συναφή νομολογία να το θεωρεί ως «μαχητό» αλλά να το κάνει παγίως δεκτό -ότι δηλαδή οι νομίμως λειτουργούντες στην Ελλάδα ΟΣΔ και ιδίως ο ενιαίος ΟΣΔ που είναι αρμόδιος για την εύλογη αμοιβή της παρ. 1 του άρθρου 49 ν. 2121/1993 εκπροσωπεί όλους τους δικαιούχους κατά τα παραπάνω και όλα τα έργα ή αντικείμενα προστασίας.

Με βάση δε την ενωσιακή νομολογία, **εάν βρίσκονται εγκατεστημένες τηλεοπτικές συσκευές ή αν η δημόσια εκτέλεση, εν προκειμένω, λαμβάνει χώρα μέσω συσκευών επί των οποίων δεν επιτρέπεται η παρέμβαση του χρήστη, τότε τεκμαίρεται η χρήση εκπροσωπούμενου ρεπερτορίου.**

Εάν υφίσταται διαφωνία του χρήστη είτε ως προς την υποχρέωση αυτή καθαυτή καταβολής αμοιβής είτε ως προς το ύψος της αμοιβής, αποκλειστικά αρμόδια να αποφανθούν είναι οι δικαστικές αρχές με δεδομένο ότι πρόκειται για ζήτημα πραγματικό που κρίνεται ad hoc, δηλαδή για ζήτημα απόδειξης που επιδέχεται ανταπόδειξης.

Επίσης, ο νόμος προβλέπει ρητά τη δυνατότητα εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών με την πρόβλεψη υπαγωγής τους σε διαιτησία με συμφωνία όπου οι διαιτητές ορίζονται από τον πίνακα που καταρτίζει κάθε δύο έτη ο ΟΠΙ, για την κατάρτιση του οποίου λαμβάνεται υποχρεωτικά υπόψη η γνώμη και των δύο μερών (https://www.opi.gr/images/diaithsia/pinakas_diaithtwn_diamesolavhtwn_1.pdf).

Ωστόσο, σε αυτό το πλαίσιο -των διαφορών δηλαδή μεταξύ χρηστών και ΟΣΔ- η παρέμβαση της διοίκησης δεν είναι επιτρεπτή.

Περαιτέρω, με δεδομένο ότι έχει τεθεί ξανά κατά το παρελθόν το ζήτημα διεκδίκησης αμοιβών για το χρονικό διάστημα όπου τελούσαν ισχύ τα μέτρα περιορισμού της διασποράς της COVID – 19, **δεν οφείλεται αμοιβή για τις περιόδους μη λειτουργίας των επιχειρήσεων -περιπτώσεις, όπου δεν λάμβανε χώρα η χρήση προστατευόμενων έργων και αντικειμένων προστασίας κατά τον νόμο.**

Περαιτέρω, επισημαίνονται τα εξής:

Τα έσοδα από δικαιώματα δεν αποτελούν ίδιο περιουσιακό στοιχείο των ΟΣΔ και αυτοί δεσμεύονται από ρητές προβλέψεις του νόμου (ενδεικ. άρθρα 17 – 21 ν. 4481/2017) στην επίδειξη επιμέλειας και στην τήρηση συγκεκριμένων κανόνων αναφορικά με το μέγιστο επιτρεπόμενο ποσοστό εξόδων (τους) διαχείρισης (< 20%), με τη διαμόρφωση των αμοιβολογίων, με τη διανομή στους δικαιούχους, με την τήρηση διακριτών λογαριασμών κ.α..

υποχρεωτική συλλογική διαχείριση, τεκμαίρεται ότι εκπροσωπεί όλους ανεξαιρέτως τους δικαιούχους, ημεδαπούς και αλλοδαπούς και όλα ανεξαιρέτως τα έργα τους.».

Ειδικά ως προς τη διαμόρφωση των αμοιβών, ο ν. 4481/2017 και συγκεκριμένα οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 23 ρυθμίζουν το ζήτημα **με την υιοθέτηση των κανόνων του ενωσιακού δικαίου, οι οποίοι πρέπει να τηρούνται.**

Δηλαδή οι χρεώσεις πρέπει να είναι εύλογες σε σχέση, μεταξύ άλλων, με την οικονομική αξία της χρήσης των δικαιωμάτων στο εμπόριο, αφού ληφθούν υπόψη η φύση και η έκταση της χρήσης των έργων και άλλων αντικειμένων προστασίας, καθώς και σε σχέση με την οικονομική αξία των υπηρεσιών που παρέχει ο ΟΣΔ στον χρήστη.

Επίσης, κατά τη διαμόρφωση και εφαρμογή των αμοιβολογίων τους, οι ΟΣΔ οφείλουν να εφαρμόζουν αντικειμενικά κριτήρια, να ενεργούν χωρίς αυθαιρεσία και να μην προβαίνουν σε καταχρηστικές διακρίσεις. Ο καθορισμός δε των κριτηρίων και η διαμόρφωση και μεταβολή του ύψους των αμοιβών **εναπόκειται στην αρμοδιότητα των ΟΣΔ με δεδομένη και τη νομική τους μορφή ως αστικών συνεταιρισμών, δηλαδή στη βάση της αρχής του αυτοδιοίκητου που διέπει τη λειτουργίας τους.**

Περαιτέρω οι ΟΣΔ και ιδίως αυτοί που διαχειρίζονται δικαιώματα επί μουσικών έργων έχουν αξιοποιήσει τη ρύθμιση του νόμου και έχουν προβεί στη σύναψη συλλογικών συμφωνιών με πληθώρα αντιπροσωπευτικών ενώσεων χρηστών στις οποίες ρυθμίζεται ολιστικά το ζήτημα της καταβολής αμοιβών και παρέχονται σημαντικότερες διευκολύνσεις, εκπτώσεις και εν γένει επωφελείς όροι για τους χρήστες.

Ο ΟΠΙ διατηρεί ειδική ενότητα στην ιστοσελίδα του για την ενημέρωση του κοινού και για τη συγκεκριμένη δυνατότητα (<https://www.opi.gr/osd-aod/symvaseis-osd-xristwn>).

Παράλληλα κρίνεται ότι **μπορεί ως άμεσο μέτρο η κατάσταση να ρυθμιστεί με την τροποποίηση της σχετικής διατάξεως.** Επίσης, ο ΟΠΙ έχει εξετάσει πολλάκις μέχρι σήμερα το ζήτημα και έχει υποβάλει ήδη σχέδιο νομοθετικής τροποποίησης στο ΥΠΠΟ και μπορεί να επεξεργαστεί και να υποβάλει και άλλες προτάσεις.

Τη δεδομένη χρονική στιγμή, ωστόσο, μπορούμε να επιβεβαιώσουμε ότι δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός που τίθεται στην Ερώτηση περί μη διαφοροποίησης των αμοιβών στις επιχειρήσεις των αστικών κέντρων και της επαρχίας.

Από τη νέα επισκόπησή μας των αμοιβολογίων των ΟΣΔ (<https://www.opi.gr/osd-aod/amoivologia-osd>) προκύπτει ρητά η σχετική διάκριση.

Για παράδειγμα:

- Ο ΟΣΔ 'Η ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ' στην κατηγορία «ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗ» προβλέπει την εξής κατηγοριοποίηση:

➤ Κατηγορίες Α έως και Β.4, βάσει των κάτωθι κατηγοριοποιήσεων (I.1 - I.7):

- I.1 ΝΟΜΟΙ ΑΤΤΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ σελ.5-20
- I.2 ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΕΣ ΝΟΜΩΝ σελ.21-36
- I.3 ΛΟΙΠΟΙ ΔΗΜΟΙ σελ.37-52
- I.4. ΜΙΚΡΑ ΧΩΡΙΑ.....σελ.53-65
- I.5. ΝΗΣΙΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ -ΜΥΚΟΝΟΥ σελ. 66-81
- I.6. ΛΟΙΠΑ ΝΗΣΙΑ.....σελ. 82-97
- I.7. ΜΙΚΡΑ ΝΗΣΙΑ.....σελ.98-113.

- Ο ΟΣΔ ‘ΕΝΩΣΗ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ ΕΔΕΜ’ προβαίνει στην διάκριση μεταξύ:

- «ΠΟΛΕΩΝ-ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ -ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΕΤΗΣΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ» και
- «ΕΚΤΟΣ (ΠΟΛΕΩΝ-ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ)», καθώς και σε άλλες επί μέρους διακρίσεις.

Περαιτέρω, ως προς το ζήτημα της «δημιουργίας ενός φορέα» επισημαίνονται συνοπτικά τα εξής:

Με βάση τα όσα εκτέθηκαν παραπάνω, δηλαδή τόσο την ειδική νομοθεσία (ν. 4481/2017) όσο και την αρχή του αυτοδιοίκητου του νομικού προσώπου βάσει του δικαίου των συνεταιρισμών (ν. 1167/1986) αλλά και τη συνταγματικώς προβλεπόμενη αρχή της οικονομικής ελευθερίας, δεν είναι δυνατή ούτε επιτρεπτή η υποχρεωτική συνένωση ή συγχώνευση ή όποιας άλλης φύσεως «ενοποίηση» ΟΣΔ.

Στη βάση των παραπάνω, δεν είναι δυνατή η υποχρεωτική «ενοποίηση» δια οποιασδήποτε νομικής μορφής ή άλλης πρωτοβουλίας εκ μέρους της Διοίκησης των ΟΣΔ ή/και των ΑΟΔ.

Σημειώνεται δε πως η ελεύθερη λειτουργία ακόμα και εγκατεστημένων σε άλλο κράτος μέλος της Ε.Ε. φορέων συλλογικής διαχείρισης υπαγορεύεται ρητά από την Οδηγία 2014/26 δίχως να έχουμε τη δυνατότητα ή την ευχέρεια να αποκλίνουμε από τους οικείους κανόνες. Ως εκ τούτου, αντίθετη ενδεχόμενη παρέμβαση προσκρούει στις ενωσιακού δικαίου επιταγές αλλά και στις συνταγματικώς προβλεπόμενες αρχές. Επί παραδείγματι δεν είναι δυνατός ο εξαναγκασμός ενιαίας λειτουργίας άλλων οικονομικών οντοτήτων (π.χ. εξ αντιδιαστολής, εν προκειμένω, κατηγοριών χρηστών όπως οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις εκ μέρους του Υπουργείου Ανάπτυξης).

Ούτε είναι δυνατή η υποχρεωτική δια νόμου ή άλλης πρωτοβουλίας της Διοίκησης συγχώνευση ή απορρόφηση περισσότερων ΟΣΔ σε έναν ή λιγότερους από τους υφιστάμενους λειτουργούντες -να εξαναγκαστούν δηλαδή να προβούν σε οποιαδήποτε «συνένωση». Αυτού του είδους οι αποφάσεις λαμβάνονται

υποχρεωτικά από τη Γενική Συνέλευση των ΟΣΔ στη βάση δε αυξημένης απαρτίας και πλειοψηφίας σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα καταστατικά τους κείμενα.

Ωστόσο, ο ΟΠΙ έχει ήδη συζητήσει πολλάκις τόσο με τους ΟΣΔ -των δημιουργών του μουσικού τομέα μολονότι στον οπτικοακουστικό τομέα λειτουργούν επτά (7) ΟΣΔ, όπως αναφέρθηκε, για τις δυνατότητες δημιουργίας ενός ενιαίου φορέα έστω και ως προς ορισμένες αρμοδιότητες και ιδίως ως προς τις εξωτερικές σχέσεις των ΟΣΔ με τους χρήστες.

Επίσης, έχουμε δεχθεί και συζητήσει το ζήτημα και με αντιπροσωπευτικές ενώσεις χρηστών -Επιμελητήρια και άλλους φορείς- και εργαζόμαστε πάνω σε αυτόν τον σκοπό για την προάσπιση πρωτίστως των συμφερόντων των ίδιων των δημιουργών και δικαιούχων.

Τέλος, επισημαίνουμε ότι ζήτημα και σημαντική επιβάρυνση στην αγορά προκαλεί η λειτουργία μη αδειοδοτημένων από το ΥΠΠΟ φερόμενων ως φορέων συλλογικής διαχείρισης που δεν είναι ούτε ΟΣΔ ούτε ΑΟΔ και λειτουργούν κατά δήλωσή τους «εναλλακτικώς» προς τους νομίμως λειτουργούντες και υπό αυστηρό καθεστώς εποπτείας φορείς (π.χ. ΠΑΣΚΕΔΙ, ΚΟΙΝΣΕΠ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΥΣΙΣ κ.α.).

Πρόκειται για ζήτημα που χρήζει ομοίως άμεσης αντιμετώπισης δια νόμου με δεδομένο ότι προκύπτει η εκμετάλλευση σχετικού νομοθετικού κενού εκ μέρους τους παραπλανώντας, ωστόσο, κατ' ουσίαν τους χρήστες και προκαλώντας περαιτέρω σύγχυση στην αγορά.

Στη διάθεσή σας για οτιδήποτε τυχόν περαιτέρω.

Με εκτίμηση,

Μαρία – Δάφνη Παπαδοπούλου

Αναπληρώτρια Διευθύντρια ΟΠΙ